

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/8/2021
Identifikačné číslo spisu:	2313213740
Dátum vydania rozhodnutia:	26.10.2022
Meno a priezvisko:	Mgr. Peter Melicher
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:2313213740.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne: R. M., nar. XX.XX.XXXX, bytom N. E. XXX, zastúpenej JUDr. Jánom Foltánom, advokátom, so sídlom SNP 708, Galanta, proti žalovanej: T. H., nar. XX.X.XXXX, bytom N. E. XX, D., zastúpenej spoločnosťou MV Legal s. r. o., so sídlom Jedenásta 16, Bratislava - Nové Mesto, IČO: 36 857 947, o zaplatenie 36.513 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 12 C 167/2013, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 30. mája 2019, sp. zn. 3 Co 139/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie odmieta.

Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1.1. Okresný súd Bratislava III (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 9.11.2016, č. k. 12 C 167/2013-159, zamietol žalobu na vydanie bezdôvodného obohatenia 36 513 eur s 8,5 % úrokom z omeškania od 16.5.2008 do zaplatenia a žalobkyni uložil povinnosť nahradiť žalovanej trovy konania, o výške ktorej rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia.

1.2. Rozhodol tak o žalobe, ktorou sa žalobkyňa domáhala od žalovanej žalobou vydania bezdôvodného obohatenia, ktoré jej malo podľa § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka (zákon č. 40/1964 Zb.) vzniknúť tým, že 5.5.2008 strany uzatvorili kúpnu zmluvu formou notárskej zápisnice, sp. zn. N 198/2008, NZ 18740/2008, spísanej na notárskom úrade JUDr. Karola Kovácsa, predmetom ktorej bol 2-izbový byt v Š., zapísaný v katastri nehnuteľností v katastrálnom území Š. na liste vlastníctva č. XXXX ako byt č. X, vchod X, súp. č. domu XXX, postavený na pozemku parc. č. 875, žalobkyňa zaplatila žalovanej kúpnu cenu 1 100 000,- Sk (36 513 eur) a po tom, žalobkyňa od zmluvy odstúpila s odôvodnením, že zmluva bola uzatvorená za nápadne nevýhodných podmienok, kúpnu cenu za byt žalobkyni nevrátila. Žalovaná sa bránila tým, že žalobkyňa jej nikdy kúpnu cenu na základe spornej kúpnej zmluvy nevyplatila, a preto sa na jej úkor bezdôvodne neobohatila.

1.3. Súd prvej inštancie ním zistený skutkový stav posúdil podľa ustanovení § 38 ods. 1 a ods. 2, § 588, § 451 ods. 1 a ods. 2 a § 457 Občianskeho zákonníka a dospel k záveru, že žaloba žalobkyne je nedôvodná. V konaní nebolo medzi stranami sporu sporné, že dňa 5.5.2008 uzatvorili kúpnu zmluvu,

predmetom ktorej bol byt na L. ul. v Š., od ktorej žalovaná dňa 9.5.2008 odstúpila preto, že zmluvu uzavrela za nápadne nevýhodných podmienok. Na základe žalobkyňou nevyvrátených záverov posudku znalca z 27.5.2010 č. 19/2010 vypracovaného v konaní vedenom Okresným súdom Galanta pod sp. zn. 15 C 272/2008 mal súd prvej inštancie za preukázané, že pre duševnú poruchu žalovanej v čase uzavretia zmluvy je predmetná kúpna zmluva z 5.5.2008 absolútne neplatná. Preto sa nezaoberal otázkou dôvodnosti odstúpenia žalovanej od zmluvy z 9.5.2008, keďže odstúpiť je možné iba od zmluvy platnej. V nadväznosti na ustanovenie § 457 Občianskeho zákonníka sa zamerlal na to, čo bolo medzi stranami sporné, t. j. na vrátenie si toho, čo každý z účastníkov podľa neplatnej zmluvy dostal. Žalovaná ostala vlastníčkou bytu, ktorý mal byť predmetom predaja, spornou tak ostala otázka, či podľa predmetnej kúpnej zmluvy kúpnu cenu 36 513 eur (1 100 000,- Sk) aj dostala, pretože ak ju dostala, bola by povinná ju vrátiť.

1.4. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP a úspešnej žalovanej priznal právo na náhradu trov konania.

2.1. Na odvolanie žalobkyne Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie. Žalovanej priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

2.2. Odvolací súd považoval odvolaním napadnutý rozsudok za vecne správny. V odôvodnení konštatoval správnosť dôvodov napadnutého rozsudku, s ktorými sa v plnom rozsahu stotožnil (§ 387 ods. 1 a 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok, ďalej len „CSP“). Odvolacie námietky žalobkyne vo vzťahu k skutkovým záverom súdu prvej inštancie o duševnom stave žalovanej pri uzatváraní kúpnej zmluvy účastníkmi konania 5.5.2008 a o tom, či žalovaná prevzala dohodnutú kúpnu cenu za predávaný byt odvolací súd nepovažoval za dôvodné. Dôvodil, že pokiaľ žalobkyňa odovzdanie kúpnej ceny preukazovala len kúpnu zmluvou spísanou vo forme notárskej zápisnice a súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalovaná v čase jej spisovania nebola spôsobilá na takéto právny úkon, jej tvrdenie o odovzdaní peňazí ostalo nepreukázané. Za týchto okolností odvolací súd odvolanie žalobkyne považoval len za vyjadrenie jej nesúhlasu so skutkovými zisteniami, resp. s výsledkom vyhodnotenia vykonaných dôkazov, ktoré vyjadrujú odlišný skutkový záver, než aký zastáva žalobkyňa. Záverom uviedol, že napadnúť výsledok činnosti súdu pri hodnotení dôkazov, na ktorého nesprávnosť možno usudzovať - ako vyplýva zo zásady voľného hodnotenia dôkazov - možno len zo spôsobu, akým k nemu súd dospel. Ak nemožno súdu v tomto smere vytknúť žiadne pochybenie, nie je možné ani polemizovať s jeho skutkovými závermi (napr., že niektorý dôkaz nie je pre skutkové zistenie dôležitý, že z vykonaných dôkazov vyplýva iný záver a pod.).

2.3. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP tak, že žalovanej priznal proti žalobkyni plný nárok na náhradu trov odvolacieho konania s poukazom na plný úspech žalovanej vo veci.

1.

3.1. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala v plnom rozsahu včas dovolanie žalobkyňa (ďalej aj „dovolatelka“), prípustnosť ktorého vyvodzovala z § 420 písm. f/ CSP, keď namietala, že odvolací súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces. Navrhla, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a súčasne s ním aj rozsudok súdu prvej inštancie a spor mu vrátil na nové rozhodnutie.

3.2. V súvislosti s porušením práva na spravodlivý súdny proces žalobkyňa namietala, že odvolací súd sa dostatočným spôsobom nevysporiadal s dôležitými tvrdeniami uvádzanými v jej odvolaní. Podľa žalobkyne odvolací súd jej námietky neprípustným spôsobom zovšeobecnil, prípadne opomenul, čo malo vo svojej podstate za následok porušenie jej práva na spravodlivý proces. V ďalšej časti poukázala na svoju odvoláciu skutkovú a právnu argumentáciu.

4. Žalovaná vo svojom vyjadrení k dovolaniu navrhla, aby dovolací súd dovolanie žalobkyne odmietol, prípadne zamietol ako nedôvodné. Podľa žalovanej hoci žalobkyňa vzniesla námietky vo vzťahu k odôvodneniu rozhodnutia odvolacieho súdu, v skutočnosti len nimi vyjadruje svoj nesúhlas s výsledkom sporu a právnym posúdením veci súdmi.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolačný súd“ resp. „najvyšší súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne nie je prípustné, a preto bolo odmietnuté.

6. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (napr. rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 4/2011).

7. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

8. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

9. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolačný dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

11. Žalobkyňa v dovolaní vo vzťahu k § 420 písm. f) CSP namietala, že odvolací súd sa nevysporiadal s viacerými odvolacími argumentami tak ako ich podrobne uvádza žalobkyňa v dovolaní a z tohto dôvodu žalobkyňa považovala rozhodnutie odvolacieho súdu za nedostatočne odôvodnené pričom z tohto dôvodu malo byť porušené jej právo na presvedčivé odôvodnenie súdneho rozhodnutia a aj právo na spravodlivý proces, keďže sa súdy ani nevysporiadali s judikátmi Európskeho súdu pre ľudské práva, na ktoré poukazovala vo svojej žalobe.

12. Dovolačný súd konštatuje, že rozhodnutie odvolacieho súdu je podľa jeho názoru dostatočným spôsobom odôvodnené v bode 15. a 16. odôvodnenia rozsudku, keď odvolací súd konštatoval, že preskúmaním veci nezistil logický rozpor v hodnotení vykonaných dôkazov a poznatkov, ktoré vyplynuli z prednesov účastníkov konania súdom prvej inštancie k napadnutým záverom z hľadiska ich závažnosti, pravdivosti či vierohodnosti, alebo, že by súd prvej inštancie zobral do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo prednesov účastníkov konania nevyplynuli, alebo naopak opomenul rozhodné skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané alebo vyšli za konania najavo. Poukaz žalobkyne v dovolaní na to, že notár, ktorý spisoval notársku zápisnicu o kúpe bytu nevedel o tom, že žalovaná pri uzatváraní kúpnej zmluvy trpela duševnou poruchou a že sa žalovanej viackrát pred spísaním zápisnice opýtal, či dostala kúpnu cenu a žalovaná pred ním uviedla, že ich má v kabelke, je opakovaním argumentácie žalobkyne uplatňovanej v konaní pred súdom prvej inštancie, ktorú tento pri rozhodovaní zobral do úvahy (bod č. 26, 27, 28, 29, 34 rozsudku súdu prvej inštancie). Pokiaľ žalobkyňa odovzdanie kúpnej ceny preukazovala len kúpnu zmluvou spísanou vo forme notárskej

zápisnice a súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalovaná v čase jej spisovania nebola spôsobilá na takýto právny úkon, jej tvrdenie o odovzdaní peňazí ostalo nepreukázané. Preto správne odvolací súd odvolanie žalobkyne vyhodnotil tak, že je len vyjadrením jej nesúhlasu so skutkovými zisteniami, resp. s výsledkom vyhodnotenia vykonaných dôkazov, ktoré vyjadrujú odlišný skutkový záver, než aký zastáva žalobkyňa. Podľa dovolacieho súdu odvolací súd dospel k správne záveru, že žalobkyňou namietané hodnotenie dôkazov by mohlo byť dôvodom na zrušenie rozhodnutia len vtedy, ak by výsledok nezodpovedal hodnoteniu podľa ustanovenia § 191 ods. 1 CSP preto, že súd vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo prednesov účastníkov konania nevyplynuli ani inak nevyšli v konaní najavo, alebo preto, že súd naopak opomenul rozhodné skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané alebo vyšli za konania najavo, alebo v hodnotení dôkazov, popřípadе poznatkov, ktoré vyplynuli z prednesov účastníkov alebo ktoré vyšli najavo inak, je z hľadiska závažnosti, zákonnosti, pravdivosti, eventuálne vierohodnosti logický rozpor. Aj podľa názoru dovolacieho súdu skutkové zistenie nemá oporu vo vykonanom dokazovaní v podstatnej časti len vtedy, ak sa týka skutočností, ktoré boli významné pre posúdenie veci z hľadiska hmotného práva. Napadnúť výsledok činnosti súdu pri hodnotení dôkazov, na ktorého nesprávnosť možno usudzovať - ako vyplýva zo zásady voľného hodnotenia dôkazov - možno len zo spôsobu, akým k nemu súd dospel. Ak nemožno súdu v tomto smere vytknúť žiadne pochybenie, nie je možné ani polemizovať s jeho skutkovými závermi.

13. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP. V odôvodnení svojich rozhodnutí súdy popisali obsah dôkazov vykonaných v konaní, a následne ich jednotlivo a vo vzájomných súvislostiach podrobili komplexnému hodnoteniu, zároveň citovali ustanovenia, ktoré aplikovali a z ktorých vyvodili svoje právne závery. Odôvodnenie odvolacieho súdu sa vysporiadalo so všetkými podstatnými odvolacími námietkami žalovanej a ostatnými rozhodujúcimi skutočnosťami. Jeho myšlienkový postup je v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Je celkom zrejmé, ako a z akých dôvodov odvolací súd rozhodol a podľa názoru dovolacieho súdu má odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu (ktoré treba v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie chápať ako jeden vecný celok) náležitosti v zmysle § 393 CSP. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa.

14. Za porušenie základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky nemožno považovať, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv strany sporu. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (I. ÚS 188/06).

15. Dovolací súd sa teda nedomnieva, že by rozsudok odvolacieho súdu bol nedostatočný vo vzťahu k nevysporiadaniu sa s námietkami žalobkyne, naopak rozhodnutie odvolacieho súdu odpovedá na podstatné odvolacie námietky a argumenty žalobkyne s prejednávanou vecou súvisiace a aj dovolací súd sa zhoduje s odôvodnením odvolacieho rozsudku. Tvrdeniu dovolateľky, že rozhodnutia súdov nižších inšancií sú nedostatočne odôvodnené a v dôsledku toho nepreskúmateľné, dovolací súd poznamenáva, že už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, že nepreskúmateľnosť (nedostatok odôvodnenia) rozhodnutia nezakladá zmätočnosť rozhodnutia a prípustnosť dovolania; nepreskúmateľnosť bola považovaná za vlastnosť rozhodnutia súdu, v ktorej sa navonok prejavila tzv. iná vada v konaní, majúca za následok nesprávne rozhodnutie veci (§ 241 ods. 1 písm. b) OSP).

16. Na zásade, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá (len) „inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.“, zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, prijaté na rokovaní občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktoré sa uskutočnilo 3. decembra 2015, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania

podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“ Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

17. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003). V danom prípade treba mať na pamäti, že konanie pred súdom prvej inštancie a odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu.

18. Dovoláním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie) spĺňa kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 220 ods. 2 CSP z hľadiska formálnej štruktúry a obsahuje aj zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok. Z odôvodnení sú zrejme právne úvahy odvolacieho i prvoinštančného súdu (ich vecnou správnosťou sa dovolací súd nezaoberal), ktoré viedli k prijatiu záveru o zamietnutí žaloby žalobkyne titulom ušlého zisku a nemajetkovej ujmy z dôvodu nesprávneho úradného postupu žalovanej.

19. Dovolací súd na uvedenom základe dospel k záveru, že žalobkyňa neopodstatnene namietala nesprávny procesný postup súdov nižších inštancií, ktorý mal znemožniť uskutočňovanie jej procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP). Prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia nevyplýva. Dovolací súd preto dovolanie žalobkyne odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné.

20. Vzhľadom na uvedené skutočnosti dovolací súd vyhodnotil, že dovolanie žalobkyne s poukazom na § 420 písm. f/ CSP nie je prípustné, preto dovolanie žalobkyne podľa § 447 písm. c/ a f/ CSP odmietol.

21. Výrok o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

22. Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.